

Forslag til forespørgselsdebat om hvilke fordele og ulemper vil der være, såfremt man fremover vil stille krav om at udvalgte smykkesten, der er udvundet her i landet skal være forarbejdet inden eksport.

[Medlem af Inatsisartut Peter Olsen, Inuit Ataqatigiit]

Svarnotat

(Naalakkersuisoq for Råstoffer og Arbejdsmarked)

1. behandling

Naalakkersuisut takker medlem af Inatsisartut Peter Olsen, Inuit Ataqatigiit, for forslaget til forespørgselsdebat om, hvilke fordele og ulemper, der vil være ved at stille krav til forarbejdning af udvalgte smykkesten forud for eksport. Dette er en meget relevant debat og et emne, der også har været taget op andre steder i verden.

Naalakkersuisut finder det vigtigt, at der skal arbejdes for at få så stor gavn af vore råstoffressourcer som muligt – også på smykkestensområdet. Det er et område, der har stor bevhængenhed fra Naalakkersuisut. Derfor har Naalakkersuisut inden for de sidste par år gennemført flere tiltag:

Naalakkersuisut har fastsat nye regler inden for småskalaområdet, afholdt tre småskala workshops, afholdt kurser inden for slibning, fotografering, prissætning og prospektering, samt international markedsføring. Endvidere har Naalakkersuisut igangsat en indsats i form af geologiske projekter blandt andet omfattende en smykkestenkortlægning ved Maniitsoq, kortlægning af tugtupit i Sydgrønland samt udarbejdelse af en smykkestensdatabase for Grønland med henblik på at øge kendskabet til smykkestensforekomsterne.

Disse tiltag er meget lig tiltag foretaget i andre smykkestensproducerende lande. Ligesom i Grønland, er der i andre lande også fokus på etablering af slibekompetencer, og som forslagsstiller påpeger, har nogle lande endog etableret forbud mod eksport af rå smykkesten i forsøget på at få større gavn af landets ressourcer. Desværre har dette en del negative konsekvenser, hvilket blandt andet fremgår af den rapport "Governing the Gemstone Sector" af Paul Shortell og Emma Irwin, som forslagsstiller selv refererer til.

I rapporten er der beskrevet udfordringer og negative konsekvenser fra Tanzania og Madagaskar, som følge af forbud mod eksport af rå smykkesten. Disse omfatter manglende national værditilvækst som følge af manglende kapacitet til at gennemføre slibning. Der har været udfordringer med at håndtere store mængder materiale på en omkostningseffektiv og rettidig måde i forhold til etablerede slibefaciliteter andre steder i verden. Ligeledes fremgår det af rapporten, at forbud mod handel af rå smykkesten øger sandsynligheden for illegal eksport og etablering af smuglerringe.

Restriktionerne har desuden vist en tendens til at dæmpe aktiviteterne i hele smykkekestens-kæden.

Madagaskar indførte i 2008 et totalt forbud mod eksport af rå smykkesten¹. Forud for dette havde landet etableret et gemmologisk institut, en slibeskole, et smykkestenslaboratorium og etableret sig gennem International Colored Stone Association. Igennem 10 år blev der uddannet mere end 400 slibere, hvilket muliggjorde opstart af omkring 100 slibevirksomheder. I en Rapaport Diamond Report fra januar 2009 fremgår det, at mange af disse virksomheder måtte lukke på grund af forbuddet. Dette skyldtes, at opkøbere af rå smykkesten forlod landet, hvilket resulterede i produktionsstop fra minerne. Rapporten "Governing the Gemstone Sector" estimerer, at forbuddet har kostet Madagaskar mere end 39 millioner USD i tabt fortjeneste samt reduceret indkomsten for omkring 1,5 millioner af landets indbyggere. Forbuddet blev ophævet i 2009.

I 2010 blev det i Tanzania forbudt at eksportere rå tanzanit med en vægt over 1 gram. Evnen til at forarbejde de rå sten, var dog ikke til stede. Tanzania Gemological Centre var blevet etableret, men afholdt først slibekurser fra 2014. I 2015 udtalte Tanzanias Minister for Energi og Mineraler, at "de større Tanzanit-sten fortsat smugles ud af landet".

Man kan spørge sig selv, om Tanzania har fået det store økonomiske udbytte ud af forbuddet eller om man kunne have gjort det anderledes, endda bedre? Lad os lære af andre landes fejltagelser og succeshistorier, og frem for alt undersøge mulighederne til bunds inden vi drager forhastede konklusioner.

Flere småskala rettighedshavere har i dag en virksomhed, der både omfatter handel med slebne og rå sten. Dette kan være nødvendigt for at gøre virksomheden rentabel, og et forbud mod eksport af rå smykkesten, vil begrænse deres handelsmuligheder.

Slibning af forskellige typer og kvaliteter af smykkesten stiller forskellige krav til sliberens kompetencer. Etablerede slibecentre i Thailand, Sri Lanka, Indien og Tyskland er typisk fokuseret på bestemte typer smykkesten. Smykkesten af høj kvalitet vil man typisk vælge at få slebet af slibere med mange års erfaring. Disse slibninger foretages typisk i Thailand og for exceptionelle sten i Tyskland. Prisen for en slibning er naturligvis også afhængig af den timepris, som den pågældende sliber skal have, hvorfor en slibning i Europa vil være markant dyrere end en slibning foretaget i Asien. Dette vil også gøre sig gældende for slibninger foretaget i Grønland.

At kræve alle smykkesten slebet i Grønland uden en veletableret slibeindustri til at løfte opgaven, vil være katastrofalt for industrien. Der vil være behov for slibevirksomheder, der både kan levere slibning af rette kvalitet, og som har mandskab til at kunne slibe den producerede mængde af smykkesten. Selv med en etableret slibeindustri i Grønland, vil det sandsynligvis kun være rentabelt at slibe de mere værdifulde smykkesten i Grønland pga. niveauet for lønomkostninger.

I stedet for at udstikke forbud bør vi fokusere på, fortsat at støtte vores smykkestensindustri gennem kurser og workshops indenfor blandt andet slibning, prisfastsættelse, markedsføring mv. Vi er en mineration under opstart. Lad os udvikle smykkestensindustrien uden at sætte for mange begrænsninger for vores rettighedshavere.

Med disse bemærkninger ønsker Naalakkersuisut en god debat i Inatsisartut.